

Καλλιτεχνικό όραμα και Στρατηγικοί Στόχοι της 2023 ELEVSIS

1. Η πόλη της Ελευσίνας

ELEVSIS: *άφιξη του Αξιοσημείωτου* | πρόσωπο, αντικείμενο ή γεγονός
Συνώνυμα: έλευση, άφιξη, εμφάνιση, ανάδυση, υλοποίηση, Επιφάνεια, συμβάν, χάραμα, γένεση, έγερση, ερχομός, ενσάρκωση

Μία από τις πέντε πιο σημαντικές ιερές πόλεις της αρχαιότητας, η πόλη των Ελευσίνιων Μυστηρίων και γενέτειρα του Αισχύλου, η Ελευσίνα, χάρη στο φυσικό της λιμάνι και τη στρατηγική της θέση, 21 χλμ. δυτικά της Αθήνας, στο Θριάσιο Πεδίο στο βορειοδυτικότερο άκρο του Σαρωνικού κόλπου, μετατράπηκε από τον 19ο αιώνα και μετά σε παραγωγική μηχανή της Ελλάδας κι ένα από τα μεγαλύτερα βιομηχανικά της κέντρα. Τα σημάδια της εκβιομηχάνισης κυριαρχούν στο σώμα της πόλης, επικαλύπτοντάς το και δημιουργώντας συχνά την αντίληψη ενός τόπου, που κρατά καλά φυλαγμένο τον πολιτιστικό του πλούτο, ως ένα διαχρονικό μυστήριο.

Η εικόνα της Ελευσίνας ως πόλης που υπέστη βαρύ πλήγμα από τη βιομηχανία, παραμένει, ωστόσο, κυρίαρχη στην αντίληψη του κοινού. Η 2023 ELEVSIS Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης επιχειρεί να αποκαλύψει την αθέατη πλευρά της Ελευσίνας, σηματοδοτώντας μια νέα εποχή για την πόλη και τη μετάβασή της σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, που θέτει στο επίκεντρο την πολιτιστική της δυναμική.

Φωτογραφίες & video για την Ελευσίνα:

[Dropbox](#) | [Youtube](#) | [Flickr](#)

2. Γενικές αρχές & Στρατηγικοί στόχοι της 2023 ELEVSIS

2023 ELEVSIS Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης:

Ανάπτυξη της υλικής και πνευματικής οικονομίας της πόλης με τη βοήθεια του πολιτισμού και της έρευνας.

Η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης ως θεσμός επικεντρώνεται στην ανάδειξη του πλούτου, της ποικιλομορφίας και των κοινών πτυχών των πολιτισμών της Ευρώπης, φιλοδοξώντας να ενισχύσει τους δεσμούς και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών. Στοιχείι, επίσης, στην ανάδειξη και την ανάπτυξη της υλικής και άυλης οικονομίας της πόλης, με τη διαμεσολάβηση και παρέμβαση της Τέχνης, του Πολιτισμού και της Έρευνας. Με άξονα τις γενικές αυτές αρχές, η 2023 ELEVSIS επικεντρώνεται σε τέσσερις στρατηγικούς στόχους: Πολιτισμός, Άνθρωπος, Πόλη, Περιβάλλον.

A. Πολιτισμός

- Υποστήριξη, τόνωση της καλλιτεχνικής δημιουργίας και της πολιτιστικής έκφρασης κάθε μορφής, στήριξη κι ενθάρρυνση της εφευρετικότητας στον πολιτισμό. Αναγνώριση του πολιτισμού ως τέταρτου δυνητικού πυλώνα βιώσιμης ανάπτυξης/οικονομίας για την πόλη
- Ανάδειξη και ανάπτυξη άτυπων μορφών πολιτισμού σε δραστηριότητες της καθημερινής ζωής
- Ενθάρρυνση και τόνωση του διεπιστημονικού διαλόγου στους τομείς του πολιτισμού, της επιστήμης, της τεχνολογίας και της κοινωνίας
- Βήμα για πρωτότυπες δημιουργίες και πεδία εφαρμογής για ένα σχέδιο βιώσιμης πολιτιστικής ανάπτυξης
- Προσέγγιση ενός ευρύτερου κοινού και ανάπτυξη μεθόδων ευαισθητοποίησης, συμμετοχής και επικοινωνίας

B. Άνθρωπος

- Ενίσχυση της εμπιστοσύνης και του ενθουσιασμού των κατοίκων για την πόλη τους, αποκαλύπτοντας και αναδεικνύοντας μοναδικά χαρακτηριστικά κι ιδιαιτερότητές της.
- Ενθάρρυνση συμμετοχής και δημιουργικότητας της κοινότητας
- Στήριξη, ενίσχυση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και ανάπτυξη χαριτωμένων μεθόδων ανταλλαγής των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών της πόλης. Εισαγωγή, καθιέρωση εορταστικών νυκτών ή ημερών στα πλαίσια αυτών των ανταλλαγών
- Ανάδειξη των πολιτιστικών δεσμών και του πνεύματος της κοινότητας, που ενώνουν τους Ευρωπαίους, όπως προκύπτει από τις παραδοσιακά θεμελιώδεις αξίες της Ελλάδας και της Ευρώπης σχετικά με την ελευθερία, την αξιοπρέπεια, τη δημοκρατία, την ισότητα και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Ευαισθητοποίηση, υποστήριξη, παροχή ερεθισμάτων και ευκαιριών εκπαίδευσης σε ζητήματα πολιτισμού, ξεκινώντας από τις νεότερες ηλικίες
- Ανάπτυξη τρόπων και μεθόδων πρόσβασης στον πολιτισμό για κοινότητες, που συχνά βρίσκονται στο περιθώριο, διευκολύνοντας την περαιτέρω συμπερίληψή τους στην κοινωνία.
- Ενεργός συμμετοχή στο συνεχώς μεταβαλλόμενο πεδίο της εργασίας και της παραγωγής, μέσω εφαρμογών πάνω σε καινοτόμους συνδυασμούς τεχνολογίας αιχμής, στις τέχνες και το design

Γ. Πόλη

- Ανάδειξη, παρουσίαση των κρυφών πτυχών και αξιών, αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης
- Ανάπτυξη ή τόνωση των υποδομών, που διευκολύνουν και βελτιώνουν την ποιότητα της καθημερινής ζωής των κατοίκων.

Συμβολή στην ανάπτυξη νέων ή την ενίσχυση υφιστάμενων υποδομών, που παρεμβαίνουν στην όψη της σύγχρονης πόλης, αξιοποιώντας την πλεονεκτική της τοποθεσία και τη μοναδικότητά της

- Ανάδειξη της πόλης σε περιφερειακό κέντρο πολιτιστικής εκπαίδευσης και δημιουργικότητας μέσω μοντέλων καινοτόμων δράσεων, προσφέροντας πλατφόρμες και δίκτυα σύνδεσης με άλλες πόλεις ανάλογης δυναμικής, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Οργάνωση και καθιέρωση διαλέξεων, συζητήσεων για τη βιώσιμη πολιτιστική ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων και περιφερειών της επόμενης δεκαετίας, καθώς και καλών πρακτικών όσον αφορά στην πολιτιστική αποκέντρωση στην Ευρώπη
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη εναλλακτικού πολιτιστικού τουρισμού μέσω ειδικών προγραμμάτων ασυνήθιστων διαδρομών πεζοπορίας, ποδηλατοδρομίας και καταδύσεων, αναδεικνύοντας και προβάλλοντας τις μυστικές πτυχές της πόλης και ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο έμμεσα την τοπική οικονομία.

Δ. Περιβάλλον

- Εισαγωγή επιστημονικών και καλλιτεχνικών πρωτοβουλιών, δράσεων και δραστηριοτήτων, που προάγουν την πολιτιστική και κοινωνική ευαισθητοποίηση σε ζητήματα και αξίες περιβάλλοντος, με άμεσο αποτέλεσμα στην ποιότητα ζωής, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε ευρύτερο πεδίο
- Τοποθέτηση της βιωσιμότητας στο επίκεντρο κάθε τοπικής δραστηριότητας, ξεκινώντας από την ενσωμάτωση σειράς οικολογικών πρακτικών στην καθημερινή λειτουργία και τις παραγωγές της 2023 ELEVSIS
- Δράσεις διαμόρφωσης συλλογικής οικολογικής συνείδησης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο κι ενίσχυση της ήδη υψηλής ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον
- Διεύρυνση της δυνατότητας αξιοποίησης των δημόσιων χώρων με ελκυστικούς και μη προβλέψιμους τρόπους.

3. Εννοιολογικό πλαίσιο & Θεματικοί Άξονες 2023 ELEVSIS

Η Ελευσίνα ως ΩΜΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

3.1 Εννοιολογικό πλαίσιο

Ο ιστός της πόλης συντίθεται από εξαιρετικά ίχνη της αρχαιότητας, σύγχρονες ιστορίες μετακίνησης πληθυσμών, βιομηχανικής ανάπτυξης, κινημάτων (συνδικαλιστικό/εργατικό), αλλά και αποβιομηχάνισης και ανεργίας. Στον ίδιο ιστό, συνυφαίνονται ευαίσθητα θέματα όπως η ισχυρή επίδραση στο περιβάλλον, ενώ η αμφίθυμη σχέση της πόλης με τη θάλασσα,

είναι άξια προσοχής, διερεύνησης και αξιοποίησης. Η σημασία της Ελευσίνας ως γενέτειρας του Αισχύλου, η ιδιαίτερη θέση της γυναίκας μέσα στον χρόνο της μακράς ζωής της πόλης, η ξεχωριστή θέση της πόλης στα λαϊκά τραγούδια ξενιτιάς, ανεκπλήρωτου έρωτα και εργατικού μόχθου- μέσα από τη παρουσία του θρυλικού βάρδου Στέλιου Καζαντζίδη, αναντικατάστατου εκπροσώπου του είδους- προσθέτουν στην πόλη αυτή χρώματα, πτυχές μοναδικότητας.

3.2 Θεματικοί άξονες

Άνθρωπος/ Κοινωνία

Ο πρώτος άξονας διατρέχει το νήμα της εξέλιξης της κοινωνίας από την αρχαιότητα ως σήμερα, προκειμένου να συνδέσει το αλλότριο με το οικείο, να ανακαλύψει κρυμμένες πτυχές, μνήμες και στοιχεία πολιτισμικής ποικιλομορφίας.

Επιμέρους ίσως θεματικές:

- Αρχαιότητα, Αρχαιολογία, Ιστορία, Μνήμη
- Μετακίνηση πληθυσμών
- Αισχύλος, ζητήματα του δράματος
- η Γυναίκα στην ιστορία, στο παρελθόν και το παρόν της πόλης

Περιβάλλον

Ο δεύτερος άξονας τοποθετεί στο επίκεντρο το περιβάλλον, την αειφορία και τη βιωσιμότητα, αναζητά νέους τρόπους οικειοποίησης της πόλης και εστιάζει στην ανάγκη επαναπροσδιορισμού της σχέσης μας με το φυσικό περιβάλλον ως προϋπόθεσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Επιμέρους ίσως θεματικές:

- Περιβάλλον και βιομηχανική ανάπτυξη
- Υποβάθμιση του περιβάλλοντος
- Βιώσιμο μέλλον
- η Θάλασσα της Ελευσίνας
- η Γη, τα Νερά της Ελευσίνας
- ο Δημόσιος χώρος ως το πραγματικό θέατρο μιας πόλης

Εργασία

Ο τρίτος άξονας διερευνά το παρελθόν και το μέλλον της εργασίας, τις κοινές ευρωπαϊκές προκλήσεις της επισφάλειας και την καλλιέργεια ενός μοντέλου σύγχρονης, βιώσιμης οικονομίας, με χαρακτηριστικό την καινοτόμο διασύνδεση της τέχνης με τομείς όπως η βιομηχανία, η επιστήμη, η τεχνολογία και η κοινωνική καινοτομία.

Επιμέρους ίσως θεματικές:

- Αποβιομηχάνιση, Ανεργία
- Το μέλλον της εργασίας
- Κινήματα (Συνδικαλιστικό/Εργατικό)
- Δημιουργική καινοτομία
- Ψηφιακή κατασκευή
- Καλές τέχνες και Τέχνες

4. Όραμα και μεθοδολογία 2023 ELEVSIS

Κοινωνική Γλυπτική

(Μια Πολιτιστική παρέμβαση στο πλαίσιο της διευρυμένης έννοιας της Τέχνης)
ή

Παράσταση της Δραματουργίας της πόλης στον ευρύτερο δημόσιο χώρο, που συνιστά το θέατρο του εαυτού της

4.1 Κοινωνική Γλυπτική

Ως Κοινωνική Γλυπτική χαρακτηρίζεται το σύνολο των δράσεων ανάδειξης και αποκάλυψης του εν δυνάμει εαυτού της πόλης, του τόπου, των ανθρώπων και των δεξιοτήτων τους μέσα από την ήπια ή εμφανέστερη παρέμβαση στον ιστό της, προς την κατεύθυνση της μετατόπισης ή της διεύρυνσης της αντίληψης. Δράσεις που μετασχηματίζουν το κανονικό σε εξαιρετικό, το αυτονόητο σε καλλιτεχνικό ή αισθητικό γεγονός. Δράσεις υπέρ μιας υλικής και άυλης *Παρακαταθήκης*, που διασφαλίζουν την πολιτιστική και περιβαλλοντική συνέχεια και μοναδικότητα της Ελευσίνας ως ιστορικού τοπόσημου αρχαίας και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Περιλαμβάνουν πρωτοβουλίες ανάπτυξης δυνατοτήτων για τους νέους, με σειρά δράσεων εμπειρίας, πληροφόρησης, ήπιας εκπαίδευσης κ.ά., ενάντια στην υποτίμηση του περιβάλλοντός τους. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Παραστασιακά γεγονότα όλων των τεχνών
- Δράσεις δικτύωσης και ανταλλαγής
- Δράσεις και υποδομές/θεσμοί προώθησης της καινοτομίας
- Δράσεις ανάδειξης τοπίων, τόπων, σημείων
- Προγράμματα τυπικής & άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης

4.2 Η πόλη ως Έκθεμα

Δράσεις που μετατρέπουν σε «εκθέματα» στοιχεία του παρόντος, της ιστορίας, των συγκρούσεων, των εικόνων της πόλης. Χρησιμοποιώντας ως αναλογία τη χειρονομία της «περισχοίνισης», οι δράσεις αυτές αναδεικνύουν τα ειδικά χαρακτηριστικά του ιστορικού γεγονότος που λέγεται πόλη, τις

ανθρώπινες παρεμβάσεις, τις «πληγές» πάνω στο σώμα της. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Residencies καλλιτεχνικής δημιουργίας
- Πρωτότυπα site specific καλλιτεχνικά έργα όλων των μορφών
- Εκθέσεις έργων τέχνης, φωτογραφίας, ιστορικών υλικών, ντοκουμέντων κ.ά.
- Εφήμερες δράσεις, που αναδεικνύουν τον χαρακτήρα της πόλης ή αποκαλύπτουν κάτι από τον παρόντα, ιστορικό ή μυθικό εαυτό της
- Διακριτικές περισχονίσεις στοιχείων της πόλης

4.3 Δράσεις - Μοντέλα

Πρότυπες δράσεις ως μοντέλα εφαρμογής για μία πόλη. Οι εν λόγω δράσεις μπορούν να είναι αποτελέσματα καλλιτεχνικής και επιστημονικής συνεργασίας και να προτείνουν ένα μοντέλο εφαρμοστέο και σε οποιαδήποτε άλλη πόλη με ανάλογες ιδιότητες ή επιδιώξεις. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Εναλλακτικοί διαδραστικοί τρόποι επίσκεψης κι εμπειρίας τόπων, τοπόσημων και ιστοριών/γεγονότων της πόλης με τη βοήθεια των Τεχνών
- Έρευνα και τεκμηρίωση ανεξερεύνητων πτυχών της σύγχρονης ιστορίας της πόλης (19ος–20ος αι.), με άξονα τη βιομηχανική κουλτούρα και όχι μόνο
- Υβριδικοί μηχανισμοί διάδοσης και συμμετοχής στη μνήμη και την ιστορία της πόλης.
- Σύγχρονες δομές και συνέργειες δικτύωσης και καινοτομίας

4.4 Ενεργοποίηση των πολιτών / Συμμετοχή των κοινοτήτων

Οι κάτοικοι της πόλης ως συμμετοχοί στη δημιουργία δράσεων συνιστούν ένα εξέχον δραματικό προσωπικό (dramatis personae) στο συνολικό έργο. Σημαντική θέση στο πρόγραμμα έχει η προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών, της ανταλλαγής γνώσης, εμπειρίας και συναισθήματος, ενώ ειδική μέριμνα δίνεται στη διασύνδεση και συνεργασία με τις άλλες ΠΠΕ της ίδιας χρονιάς. Η ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών, καθώς και της δικτύωσης των κατοίκων και των ομάδων της πόλης είναι βασική επιδίωξη όλων των δράσεων, στον βαθμό που είναι εφικτές. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Δράσεις πλάγιας μικρο-συμμετοχής
- Συμμετοχικά έργα και δράσεις πρότυπης και πρωτότυπης δημιουργίας
- Δράσεις σε συνεργασία με κοινότητες, ομάδες και συλλόγους
- Διακρατικές ανταλλαγές και συνεργασίες